בסוד שיח

"מכוני ההרס שלנו"

באחרונה יצא לאור ספרון הנושא את השם "צדיק באמונתו יחיה". ובו לקט שיחות של הרב צבי ישראל טאו שליט"א "על היחס לביקורת המקרא". את השיחות הללו עיבד תלמידו של הרב טאו, נתנאל בנימין אלי־שיב, ובהקדמה הוא כותב: "הקובץ שלפניכם כולל דב־רים שנאמרו על־ידי הרב צבי ישראל טאו שליט"א ביחס לנגע הממאיר של התפשטות ביקורת המקרא והגישה החילונית לכתבי הקודש, לעתים גם לתוך בית המד־רש".

בעוד אני מעיין בלקט הזה פנה אלי ראש ישיבה חשוב וקבל באוזני בדיוק על אותם דברים, תוך התיח־סות למכון להכשרת מורים שליד ישיבת "הר עציון". ביקשתי הוכחות למרות שהדובר הוא למעלה מכל ספק. הוא הסביר לי כי אי־אפשר להביא הוכחות על אווירה, על סגנון הרצאת הדברים ועל הכוונתם באופן כזה שהם היפך הקדושה.

"הנה היה שיעור במלכים ב' פרק ד' על אלישע וה־שונמית. נאמר שם: "ותהר האשה ותלד בן למועד הזה כעת חיה אשר דיבר אליה אלישע. ויגדל הילד ויהי היום ויצא אל אביו אל הקוצרים. ויאמר אל אביו ראשי, ראשי, ויאמר אל הנער שאהו אל אמו. וישאהו ויבי־אהו..." וכו'. שואל המרצה: מדוע האבא אומר אל הנער "שאהו אל אמו" (ולא אל אשתי?) והתשובה המתבקשת שבאה מאחד התלמידים: "משום שהוא חשד, חשב, שהוא אינו האבא". המרצה מעיר: "לא הייתי מעז לומר זאת" ונמשכת הפרשנות מפיו, שאין בה כדי להרתיע תלמיד להטיל דופי קשה באלישע הנביא. אווירה.

אחד התלמידים במכון מקריא לי קטע מתוך מחברת סיכומים: "תחיית האיש מעצמות אלישע. במלכים ב' י"ג מסופר על מת שהתחייה מנגיעתו באלישע. האדם התחייה ללא שום עקרון של צדק. מותם של אנשים גדו־לים מלמד על חייהם, ומעשה סתמי זה (של החייאת האיש על־ידי אלישע) מלמד על ההתנהגות של אלישע בצורה יותר קיצונית. מעשי אלישע אמנם נגועים במאר־גיה, אבל הוא עשה מעשי חסד ועזרה לזולת. כלומר סי־פור זה אינו בא סתם, אלא בא ללמדנו על חיי אלישע".

הייתי יכול לצטט עוד קטעים מהסיכומים במחברת שנשלחו אלי, אבל אני מעדיף למסור את רשות הדיבור להרב טאו שליט"א:

אמר הרב:

"המבט שלפיו אמנם יש רוחניות אולם הכל שווה עד ואין הבדלי מדרגות - הוא יסוד כל הירידה. זה נוגע למכוני ההרס שלנו, שבהם מלמדים אותנו תנ"ך בסגנון בו "כל אפין שוין". הנוסח השגור שם הוא שאתה צריך להסתכל על דוד המלך כאילו היה מישהו כמוך, או פחות ממך. שכן, אתה לא נואף ורוצח והוא כן. עליך לרוקן את לבך מכל יחס של קדושה, מכל יחס אמיתי לגובה הרוחני של הנביאים, של חוזים, של קדו־שי עליון וקדושי ה' - כדי שתוכל להיות "חוקר". "לא חרבה ירושלים אלא משום שהשוו בה קטן וגדול" (שבת קי"ט). מלבד הגבוזות, השקר, חילול השם, הפסודו־מד־עיות וסילוף הכל שיש בזה, בלקיחת אמות־מידה של מדע נכרי וזר והכנסתן אל תוך הקודש - זה גם טומן בחובו הרס וחורבן".

מספר הרב טאו שליט"א: "היה אצלי מישהו ממשרד החינוך, אמרתי לו שלא מפריע לי שלומדים לימודי חול. שילמדו מדעי חול, אבל שאת הקודש ישאירו קו־דש! אם יערבבו את החול בתוך הקודש, אז זה לא יאחד את הקודש והחול אלא זה יחלל את הקודש".

הרב טאו סבור, כי כל מי שלמד תנ"ך במקומות כאלה "אין לשמוע לו, לא לשבת איתו ולא לשתף איתו פעולה בשום פנים ואופן."

ומהיכן כל זה ניזון? "ישנם אידיאולוגים שמעוניינים בזה, מכיוון שהם יודעים שכל העניין של ארץ־ישראל, של מולדת ואומה, של קדושת הארץ וגאולה - הכל ני־זון מהתנ"ך.

לכן, הם הגיעו למסקנה שכדי להיפטר מכל הקנאות הזאת על ארץ־ישראל, על מדינה גדולה ועל חזון הגאו־לה - צריך להוריד את התנ"ך בעיני הציבור. לכן צריך להחדיר לתוך הישיבות, לתוך המכונים ולתוך הכשרת המורים את הגישה החילונית, המשפלת והמרוקנת את נשמת הקודש, והורסת את יסוד הקודש מהדתיים. והם מצליחים רבותיי! אנחנו צריכים להכריז מלחמה על זה, ואם לא נוציא את הטומאה הזאת ואת השקר הזה מתוכ־נו - אז קודם כל, ישנו את עצם החילול ה' עליו אנו שו־תקים, אבל אנחנו נשלם על כך מחיר חינוכי נוראי, כי לא יישאר איש שירצה להגיד תהלים כשרוז המלך הוא שפל האנשים! על הקללה הזאת ועל הצרה הזאת לא הו־לכים לכותל המערבי ולא עושים הפגנה בככר ציון, בככר רבין - בעוד זה שורש השורשים של כל הצרות!"

מסתבר שהרב טאו שליט"א אינו יחיד וכי כמה ראשי ישיבות בוערים מכעס על ההתיחסות הקלילה של רב־נים מסויימים לאבות האומה, חלקם תוצר של אותם מכונים עליהם מדבר וכותב הרב טאו. אין ספק כלל יבוא רגע של "פיצוץ" בין הרבנים וראשי הישיבות בעי־קר אלה המזוהים עם משנתו של הרב צבי יהודה קוק זצ"ל, וידוע לי על ראש ישיבה הזוכה להערכה רבה בצי־בור שלנו, שעמד לפרסם מכתב קשה מאוד בתוכנו נגד הפרשנויות ברוח "פופוליטיקה", לגבי קדושי־עליון, שעליהם חונכו דורות שלמים ליראה את ה'.

באחת משיחותיו סיפר הרב טאו שהגיע לידו מאמר, "של אחד שכותב ש"אנחנו עכשיו מקבלים בתוך המכון את המשמעות האקדמית עכשיו אנחנו יוצאים מהשיח הדתי אל השיח האפיסטימי". אין סמכויות אין קודש, הכל אפין שוין, אז כיוון שאנחנו עוברים לשיח האפי־סטימי, אנחנו צריכים להוציא מן הלקסיקון שלנו את הביטויים של השיח האמוני" - זועק הרב טאו.

לדעת הרב, כאמור, יש מי שמעוניין בכל זה, יש מי שמעוניין מגבוה בכל התעמולה הזאת, "לכן לא איכפת לו שירשמו את כל המורים של כל הישיבה על חשבון המכון ושמשרד החינוך ישלם את כל המשכורות. לא איכפת לו, כי זה כדאי לו. זה שקר גלוי ודמגוגיה גלויה, אבל זה לא משנה, כי הרווח עצום: כי כך הוא מצליח לרוקן את יחס הקודש מכל הציבור הזה".

בשיחה אחרת אמר הרב טאו: "ישנן מדרשות המחיי־בות את התלמידות שלהן ללמוד שלוש שכבות של בי־קורת המקרא, וטעות נוראה לחשוב שעל־ידי הסברה ניתן להגן עליהן, ושעל ידי לימוד ביקורת המקרא ייד־עו לקיים את מאמר המשנה "דע מה שתשיב לאפיקו־רוס". זה הבל ורעות־רוח. זה רעל. כל מי ששואל אותי אני עונה שאסור ללמוד שם בשום פנים ואופן. לא בנים ולא בנות. אין שום היתר ללמוד מקרא באופן כזה. זה לא עניין של כמות, ולא עניין של אופן הצגת הדברים, אלא זה שקר והעברה על הדת".

הרב טאו מטעים, כי יש בידו נתונים ועדויות על הנ־עשה. "כל מה שאמרתי עד כה זה עוד כלום לעומת המ־תרחש במציאות. המצב גרוע הרבה יותר".

דברים קשים.

מחצרות אדמו"רים וחסידים

קידוש על החלות

אנו מתקרבים למלאת שלושים יום להסתלקותו במיתת נשיקה של הגאון הצדיק רבי בנימין רבינוביץ זצוק"ל מנוטרי החומות האמיתיים.

בסוף חודש חשון הגעתי לביתו כדי לקבל ברכה לרגל יום הולדת ובזכות בנו, הרב המקובל, רבי עקיבא רבינוביץ שליט"א, שהיתי במחיצתו שעה ארוכה. מה שמשך את תשומת לבי באותו ביקור, היא העובדה שלמרות גילו, בן 90, היה צלול, ערני ביותר, בגדיו שמורים ונקיים וקנאותו אינה פוגמת בהארת־פנים לזולת, גם אם הוא רחוק מה שקפת־עולמו וחובש כיפה סרוגה.

למרות היותו חבר הבד"ץ של העדה החרדית, לא מעט ציונים ("ציויינים") ביקשו את קירבתו ובעיקר את ברכתו, ביניהם מהעלית של הציונות הדתית. שכן, מדובר היה באדם, שהיה חף מכל תאווה חומרית ותורתו היתה אומנותו כל ימי חייו, ועשרות בש־נים מתוך הדחק ממש. אין ספק כלל כי סיים את הש"ס עשרות פעמים וישנם המעי־דים כי זכה לעשות זאת למעלה ממאה פעמים לפחות.

היתה זו זוגתו הצדקת ע"ה, שנפטרה לפני חודשים ספורים, שהיתה מוכנה לכל קר־בן ובלבד שבעלה לא ימוש מאהלה של תורה. סיפר לי אחד הנכדים כי במשך שלוש שנים סבו לא קידש בשבתות על היין, כי לא היה בבית להשיג כמה פרוטות לקנות אפילו יין זול. הוא קידש על החלות ולא עלה על דעת זוגתו לדחוק בו שיחפש תעסו־קה מכניסה יותר מאשר לימוד תורה, כדי ששולחן השבת יראה קצת אחרת.

בחדר וחצי גידלו השניים ארבעה בנים ושלוש בנות ובתת־תנאים, ולא ניכר עליהם שום צער של חוסר. היתה בבית הזה שמחה פנימית עצומה. שהורה כפי שרק המסתפ־קים במועט מכירים ותמים שבמותה. מעולם לא היתה אמבטיה בבית הזה ובמקומה היו "פיילות", ומים חמים לא נרמו בו עד לפני שלוש שנים. באחד הימים כשהביא אחד הנ־כדים מתנה מחמם מהיר של מים, כדי שסוף סוף יהיה בבית מה שיש בכל בית ביש־ראל, ואולי בכך ייקל על הסבתא לשטוף את הכלים - דחה הסבא את המתנה. "אולי יגרום לה הדבר להנאה בעולם הזה ובשל כך יוסר לה מהעולם הבא". אלו היו ההשגות בבית הזה, שלא היה מנותק, בידיעה, מהנעשה מחוץ ל"מאה שערים".

ר' בנימין (כך כינוהו) זצוק"ל היה בן אחר בן [illegible] הקדוש [illegible] להחוזה מלובלין ורבי ישעיה מושקאט מפראג - זי"ע. אין ספק, כי הוא נשא על שכמו בכבוד רב את שושלת הדורות שקדמה לו.

בימי ה"שבעה", נתברר לאחיו ולבניו, כי ר' בנימין היה כותל המזרח של כמה ראשי ישיבות חשובים והוא היה להם למורה דרך, במידות ויועץ נאמן בשאלות שהתלבטו בהן.

היה רודף שלום אמיתי על אף קנאותו בענייני דת ומוסר. כאשר ביקשו [illegible] לערבבו במחלוקות הפנימיות - דחה אותם בשתי ידיים. אחד העסקנים שסירב לקבל את הלא החד־משמעי של ר' בנימין בעניין זה, התחצף כלפיו בגסות והרים את קולו בסגנון שלא היה מקובל במחיצתו של ר' בנימין. "הרב ממשכנות הרועים" (כינויו של ר' בנימין) לא הגיב כלל אל מול התנהגות של איש־שיחו ואיפשר לו לשפוך את כל הקיטור, למרות שכל דקה היתה יקרה אצלו. משפנה האיש ללכת והגיע לדלת הדירה, קרא לו ר' בנימין וביקש לשבת והחל מתעניין כיצד הוא מתפרנס, איך הוא מתקדם בלימוד התורה ובמשך כ־20 דקות הירצה באוזניו על "והערב נא" ואת משמעות תפי־לת "אהבת עולם" הנאמרת בשחרית. כאשר סיים ר' בנימין את דבריו פרץ האיש בבכי מר וביקש את סליחתו על שפגע בו והבטיח לו להתחזק בלימוד תורה. ר' בנימין מצדו הבטיח לעסקן כי אם ינטוש את העיסוק במחלוקות יצליח בכל אשר יפנה.

ר' בנימין זצוק"ל העמיד תלמידים הרבה וביניהם כאלה המשמשים בהוראה ובעו־לם התורה. סיפרו לי כי באחד הימים הגיע לביתו צעיר תושב חו"ל שביקש שילמד עמו לקראת הסמכה לרבנות. זאת, לאחר שגילו את אוזנו, כי אין כר' בנימין ללמד הלכות, את ארבעה חלקי שלחן ערוך. ואמנם, כל ערב הקדיש ר' בנימין לאותו צעיר עד [illegible] את ה"יורה יורה". עברו שנים ואותו צעיר והוא כבר אברך, הגיע לביקור בארץ ו[illegible] לסביבתו של ר' בנימין. מה רבה היתה אכזבתו כאשר הבחין שר' בנימין אינו מכיר כלל וכלל ואינו יודע מיהו. כל כולו היה שקוע בתורה, לימד את הצעיר שלא על מנת לקבל פרס ולא טרח בשעתו אפילו לשאול את הצעיר לשמו.

כאשר בתו עמדה לחתן את אחד מבניה ובבית אין פרוטה לפרוטה, סבר בעלה כי ניתן יהיה לגייס תרומות בחו"ל. הוא ניגש לר' בנימין וביקש ממנו מכתב המלצה [illegible] סירב ר' בנימין לתת את המכתב. "הרי ידוע לך [illegible] בבד"ץ של "העדה החרדית" והרי אני יושב שם לא למען הפרנסה שלי אלא למען ארץ־ישראל, כך שאין מה לבקש ממני בשביל עניינים פרטיים".

[illegible]

היה מקפיד על סדר־יום, קבע שבכל תפילה, לימוד תורה, קבלת קהל וישיבה בבית הדין של הבד"ץ [illegible]

ביום שני ראש חודש שבט לאחר שעלה לתורה לפני תפילת מוסף נסתלק [illegible] על צדיקים.

מיד לאחר ה"שבעה" הוכתר בנו, המוכר יותר כבינה, רבי עקיבא רבינוביץ שליט"א, כאדמו"ר [illegible]

[illegible]

בבית הכנסת שלו ב"מאה שערים".

[illegible]